

Uchwała Nr 212/2025
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 30 września 2025 r.

dotycząca projektu o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałka Sejmu z dnia 01.09.2025 r. (pismo: SPS-III.020.252.6.2025, dot. RPW.28127.2025 z dnia 14.08.2025 r., UD 163) projektu o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) zapoznała się z proponowanymi zmianami w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy. Wobec bardzo szerokiego zakresu ujętych w projekcie zagadnień, Rada zdecydowała się skoncentrować na proponowanym Art. 5 projektu (prawo do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentystry), Art. 6 i 7 (zmiany w kodeksie karnym i ustawie o IPN), Art. 9 (procedury nadawania obywatelstwa polskiego) oraz Art. 10 (zmiany w ustawie o zawodach pielęgniarstwa i położnej) i przedstawia następującą opinię.

1. Rada ze zrozumieniem odnosi się do proponowanego art. 5 pozostawiającego uproszczony tryb dostępu do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentystry.
2. Rada Główna uważa, że zmiany Kodeksu Karnego (art. 6), czyli aktu o fundamentalnym znaczeniu dla porządku prawnego, nie mogą być dokonywane bez przeprowadzenia poważnej analizy i społecznych konsultacji ani bez zachowania wymaganej przy akcie tej rangi odpowiedniej staranności prawnej, historycznej i proceduralnej. Zmienianie Kodeksu Karnego „przy okazji” nowelizacji ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy jest nieuzasadnione i niewłaściwe z punktu widzenia dobrych praktyk prawodawstwa. Co do treści proponowanych przepisów Rada zwraca uwagę, że art. 6 w obecnej formie w odniesieniu do zbrodni na narodzie polskim dokonanych przez ukraińskich nacjonalistów jest zbyt szczegółowy, podczas kiedy należałoby rozważyć przepis bardziej ogólny, uwzględniający czyny, których dopuścili się członkowie różnych frakcji i grup organizacji nacjonalistycznych, niewymienionych z nazwy w projekcie ustawy.
3. Rada Główna widzi uzasadnienia dla uregulowania kwestii poruszanych w art. 7, jednak podobnie jak w przypadku art. 6 uważa, że ustawa, która zgodnie z tytułem dotyczy pomocy obywatelom Ukrainy w związku z brutalną wojną prowadzoną przez Rosję przeciwko ich ojczyźnie, jest niewłaściwym miejscem na dokonywanie takich zmian. Przecież ogólna wymowa opiniowanej ustawy ma wskazywać obywatelom Ukrainy na nowe szanse i możliwości osiedlania się, integracji, pracy i nauki w Polsce z dala od konfliktu zbrojnego. Obecna sytuacja wojenna i pomoc Polski i Polaków dla

Ukrainy i Ukraińców nie wyklucza dyskusji o bolesnych kartach z przeszłości, ale wymaga rzetelnej dyskusji historycznej, staranności, dalekowzrocznego namysłu nad przyszłością relacji polsko-ukraińskich i zasługuje na osobną regulację prawną, zamiast procesowanej pod presją czasu ustawy o pomocy.

4. Podobnie, proponowane w art. 9. zmiany w wymogach nadania obywatelstwa polskiego są zagadnieniem o fundamentalnym i strategicznym znaczeniu dla Polski i polskiego społeczeństwa, dlatego nie mogą być przedmiotem incydentalnej regulacji, bez kompleksowej analizy i poważnych konsultacji społecznych. Umieszczenie tego artykułu w proponowanym projekcie ustawy nie tylko jest niezgodne z tytułem (pomoc obywatelom Ukrainy), ale słabo uzasadnione, biorąc pod uwagę że dotyczy obywateli wszystkich państw. Rada Główna zdecydowanie stoi na stanowisku, że kwestie obywatelstwa polskiego powinny być regulowane w drodze analizy istniejących przepisów, w drodze prawidłowego, poważnego procesu legislacyjnego. Co do aspektu pomocy obywatelom Ukrainy należy zauważyć, że proponowane przepisy będą jednymi z najbardziej restrykcyjnych w Europie. Wymóg 10-letniego pobytu, posiadania stabilnego i regularnego źródła dochodu oraz tytułu prawnego do zajmowania lokalu mieszkalnego znacząco zawęzi grono osób uprawnionych do złożenia wniosku. Warto wziąć pod rozwagę, że taki zapis nie sprzyja tak ważnej i wspominanej w uzasadnieniu do ustawy asymilacji obywateli ukraińskich.
5. Zmiany w Art. 10 mają charakter porządkujący, nie budzą więc wątpliwości Rady Głównej.
6. Rada Główna pragnie zauważyć, że celem oryginalnej ustawy jest niesienie pomocy dla obywateli Ukrainy. Proponowane w nowelizacji zmiany ujęte w art. 5, art.6--7 oraz art. 9 zdecydowanie wykraczają poza cel głównego dokumentu, czyli wsparcie obywateli kraju zaatakowanego przez Federację Rosyjską. Zdaniem Rady, właściwe jest wyłączenie tych zagadnień do oddzielnych aktów prawnych i zapewnienie im procesu legislacyjnego adekwatnego do wagi i znaczenia spraw, których dotyczą.

Uchwałę otrzymuje Marszałek Sejmu oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys